

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Mesečnine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 30

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 219.

V Ljubljani, v sredo 24. septembra 1890.

Letnik XVIII.

Peta velika skupščina sv. Cirila in Metoda.

Po naznačenem vsporodu vršila se je ob 10ti uri slovesna sv. maša v cerkvi sv. Jakoba, katero je daroval preč. g. kan. Andrej Zamejic, član vodstva družbe sv. Cirila in Metoda ob obilni azistenciji. Službe božje vdeležilo se je obilno društvenih odposlancev, kakor tudi mnogo pobožnega naroda.

Po 11. uri otvori zborovanje v čitalnični dvorani ljubljanski predsednik društva g. prof. Tom. Zupan. V svojem nagovoru povdarja predsednik, da je društvo tudi to leto delovalo na podlagi svojih pravil v istem duhu, kakor minola leta, delovalo je z združenimi močmi za blagor slovenskega naroda ter hoče tudi v prihodnje, oddaljeno od slučajnih razporov v mili domovini, v istem smislu delovati.

Gosp. župan ljubljanskega mesta Peter Grasselli pozdravi društvenike v imenu stolnega mesta dežele Kranjske. Z iskrenimi besedami pozdravlja g. župan navzoče ude društva, katero je osnovala potreba. Nasprotniki naši osnovali so namreč šolsko društvo, nevarno slovenski deci, ker snuje svoje šole po čisto slovenskih krajih, vanje lovi otroke ter jih tako skuša odtujiti slovenskemu narodu. Društvo slovensko pa je hvalevredno, ker ono se le brani in skrbi le za slovensko deco ter skuša ohraniti vzlasti na mejah slovenske zemlje slovenskim otrokom slovensko šolo.

Predsednik zatem konstatuje sklepčnost obnega zbora, ker se je zbralo zadostno število skupščinarjev.

Nato v obširnem poročilu pojašnjuje tajnik g. Anton Žlogar društveno delovanje, omenja z veseljem zdatnega napredka v društvu v tekočem letu, bodisi gledé na društvene šole, katerih se je več osnovalo, na podružnice, katerih se je nekaj novih ustanovilo in tudi udov število se je pomnožilo, tako, da jih šteje družba sedaj nad 7000.

Obširno je poročal o zgodovini društvenih šol in šolskih vrtov na Štajerskem, v Trstu in na Goriškem. Več nego 400 otrok obiskuje sedaj društvene šole, ki bi bili sicer najbrž slovenski, pa tudi katoliški materi — izgubljeni.

Za te velike vspehe zahvaliti je vse ude in podpornike, ki so blagohotno podpirali društvene svrhe, vzlasti deželni zbor kranjski, ki je daroval v ta namen 1000 gld. za l. 1890. in mestni zbor ljubljanski 400 gld.

Družba je dosegla lep vspeh tudi s knjižicami, ki jih je dosedaj izdala; razširila je namreč med narod nad 20 tisoč izvodov knjižic raznovrstnega, v vsakem oziru priporočljivega berila.

Nasprotnikov ima družba strastnih in močnih, omenjamo vzlasti koroški deželni šolski svet, ki je v svoji strastni brezozirnosti prepovedal v koroški ljudski šoli vse od družbe izdane knjižice, tedaj tudi knjižico „Cesar Franc Jožef“ (!).

Proti koncu svojega poročila omenjal je gosp. tajnik splošnih načel, ki vodijo družbo sv. Cirila in Metoda, in ki morajo voditi vse Slovence, ako hočemo kaj ugodnih vspehov doseči v prid slovenskega šolstva, ki je podlaga razvoju slovenskega naroda.

Z vneto besedo vzpodbuja navzoče, naj složno pod staro slovensko trobojnico delujejo vsi Slovenci, da se uspešno ustavljajo preplavljajočemu nas navalu. Krempo je poudarjal potrebo versko-narodne šole ter označil stališče družbe gledé na pastirsko pismo avstrijskih škofov v ozir na versko šolo, kateremu se moramo kot katoliki brezpogojno klanjati, ker katoliški škofje so sijonski varuhi vere in pravih nauk.

Na tej podlagi delovali bodemo najuspešneje za slovensko šolo, ker le v katoliški cerkvi je spas tudi Slovenstvu.

To poročilo temeljito in pregledno sestavljeno,

z navdušenostjo poročano, napravilo je jako ugoden vtis na vse priujoče.

Nato sta poročala blagajnik g. dr. Vošnjak o letnem računu in g. Fr. Povše kot ud nadzorništva.

Zatem se je vršila volitev štirih odbornikov, nadzornikov in razsodnikov.

V odbor so voljeni gg.: Ivan Hribar, Luka Svetec, dr. Ivan Tavčar in Tomo Zupan.

V nadzorništvo so voljeni gg.: Oroslav Dolenec, dr. Franc Papež, Franc Povše, Franc Ravnikar in dr. Ivan Svetina.

V razsodništvo so voljeni gg.: Andrej Kalan, dr. Alfonz Mosché, dr. Franc Munda, Ljudovik Ravnikar in dr. Jernej Zupanec.

K socialnemu vprašanju.

Govor škofa Koruma dné 9. septembra na tretjem javnem občnem shodu litiškega kongresa.

Pač ne morem tajiti, da krije sedanja doba velike nevarnosti v sebi. Vnel se je hud boj proti sedanjemu družabenemu redu, proti sv. cerkvi. Voditelji socialnih demokratov rekajo: „Najbolj se moramo bati cerkve.“ Toda mi ne smemo obupati, prava krščanska načela napravila si bodo sama polagoma pot. Ko je l. 1877. grof Galen prvič v nemškem državnem zboru razpravljal socialni program, zmenil se ni nikdo zanj. Nemški katoliki bi bili onda lahko obupali. Toda upali so in se bojevali in letos so imeli to srečo, da je njihov program sprejel nemški cesar sam.

De Bonald pravi nekje: les catholiques sont de tous les temps, katolicizem preživi vse dôle, sv. cerkev bode zmirom rešiteljica človeški družbi.

Tu sem se dotaknil kočljivega predmeta. Govoriti Vam hočem o postavitvi delavskega zavarovanja. Nemški katoliki so si rekali: „Delavca mora zavarovati postava posvetne gosposke.“ Vpraša se: „Zakaj pa ne samo cerkev?“ Da, ko bi imela cerkev

LISTEK.

Slavnostni govor.

Govoril pri Vilharjevi slavnosti v Planini, dné 8. sept. 1890
župnik Podboj.

Slavna gospóda!

Majhna je sicer dežela kranjska, naša draga domovina, katero vsi ljubimo z otroško ljubeznijo, — majhna je, ali tako je lepa in krasna, toliko bogata na lepotah naravnih — naj se že ozremo na divno Gorenjsko, ograjeno z orjaškimi snežniki ali na prijazno Dolenjsko, s prijaznimi griči in vinskimi goricami, ali na naše Notranjsko, katero krije v srcu svojem čarovne podzemeljske hrame, da smemo po vsej pravici to deželico našo imenovati biser v dični kroni našega presvetlega cesarja.

Povsod slovi dežela naša, ves svet jo pozna in čisla, tujci od vseh vetrov radi prihajajo vanjo, občudovat njeno lepoto in krepit si duha in telo v njenem čistem zraku. Na dobrem glasu pa je tudi ljudstvo, katero biva po naših hribih in dolih, ljudstvo pohlevno in dobrosrčno, ljudstvo izredno nadarjeno, ki je porodilo izmeje sebe nepregledno število slavnih móž, kateri so svoje duševne moči posvetili svojemu narodu ter delali neutrudno za njegovo čast in blaginjo. Dolgo vrsto uzornih škofov

in duhovnikov, modrih državnikov, učenih pisateljev šteje domovina naša mej svoje sinove, slavi njih spomin in hvaležno povdarja njih velike zasluge za prebujenje národa in njegov vsestranski napredek. Imena Valentin Vodnik, dr. Franc Prešern, dr. Janez Bleiweis in drugih odličnih domoljubov bode narod s častjo in hvalo izgovarjal, dokler mu ostane skromen prostor v zgodovini, dokler bode zadnji Slovenec živel na svetu.

Kaj pa naša Notranjska? Je mar ona zaostala v tem živahnem tekmovanju? Ni zaostala, marveč tudi ona je imela na torišču slovenskega rodoljubja ob vseh dôleh duhovite in marljive sodelavce.

V prijazni dolini planinski, v trgu, kjer se je danes zbralo toliko iskrenih Slovencev obojnega spola — naj mi bodo iz srca pozdravljeni! — rodil se je navdušeni domoljub in pisatelj Miroslav Vilhar, v številu odličnih Slovencev jeden prvih, izmeje Notranjcev gotovo najbolj slaven in zaslužen. Njegovemu spominu velja nocojšnja slavnost — skromna sicer, nedostojna tolicege móža, a tem bolj iskrena, iz hvaležnih src njegovih rojakov izvirajoča.

Radi bi bili to svečanost osnovali v ogromni in sijajni obliki ter povabili k vdeležbi zastopnike naroda slovenskega iz vseh pokrajin, koder biva. Ker pa to ni bilo mogoče — vzroke navajati se mi ne zdi umestno — bodi nocojšnji večer posvečen spominu nesmrtnega našega rojaka.

Kamenita plošča, ki je vzdana v Vilharjevo rojstveno hišo, ni bila slovesno, pred očmi vsega naroda odkrita, kakor bi bil pokojni Vilhar zaslužil, zato pa hočem jaz danes odkriti, ne plošče — plošča je le kamen — ampak odkriti hočem Vilharjevo domoljubno srce in njegova slavna dela, da bomo tega rojaka svojega natanko poznali in gredóč mimo rojstvene hiše njegove klobuk sneli z glave v znak spoštovanja in hvaležnosti do tega odličnega Planincea.

Spominska plošča bode v teku let ostarela, zob časa jo bode razgledal, dež izpral črke, nanjo vsekane, a nikdar ne bode izginil, izginiti ne sme v narodu slovenskem spomin na Vilharja in njegove zasluge. V pesmih svojih bode živel na veke.

1. Ta odlični domoljub slovenski je v našem trgu dné 7. septembra l. 1818., v hiši, ki še sedaj nosi njegovo ime, ugledal luč sveta. Njegov oče Franc je bil poštar in graščak, mati pa Ivana iz obče znane rodbine Obrezove. Imela sta več otrok, naš pesnik Miroslav Karol je bil četrti mej njimi. Prve šole je obiskaval v Postojini, gimnazijo je dovršil v St. Pavlu na Koroškem, pravoslovje na Dunaju in v Gradcu ter bil vseskozi prvak mej svojimi sošolci. Njegov bistri duh je z lahkoto objel vse razne stroke človeškega znanja, zato ni čuda, če je Vilhar daleč za sabo puščal svoje šolske tovariše. — Narava mu je podelila tudi dar telesne lepote.

še vso ono oblast, kakor jo je imela svoje dni, potem pač ne bi potrebovali pomoči od državnih postav. Toda ti časi so že zdavna minili, francoska revolucija je pokončala stari družbeni red. Proti razmeram nove človeške družbe je cerkev popolnoma povezana, onemogla, brez vsake vnanje moči. Kako naj torej v tem položaji zavrača preteče nevarnosti? Morebiti se ojači čez sto let? Ali pa smemo čakati in mirno gledati pogubljuje se duše? Cerkev je odpravila suženjstvo, toda ne v nekaterih letih. Zmagala bo tudi socialna demokracija, a ne tako hitro. Dve božji gospóski ste na zemlji: posvetna in duhovna gospóska. Cesar ima svojo oblast od Boga, cesar naj pomaga! Montalembert pravi: Cerkev je bila v viharjih časih večkrat razbita ladija, brez jadra; ni ga ugodnega vetra, da bi jo privel v pristanišče. O da bi božji vetrovi pihali v njena jadra!

Navadno nam rekajo, da dela delavec položaj težaven. Idite k delavcu, poiščite ga, poučite ga v boljšem, in rešeno bode socialno vprašanje. Ali, kedaj utegne delavec poslušati me? Rekajo mi: Idi k materi! Toda kje dobim mater? Ali je doma pri otrocih svojih? Ne, marveč v tovarni. Pravi se mi: Poišči dete! Govóri mu o božjem detetu, vzoru otrok. Reklo se je, otroška duša je lepa, lepša kakor tempel božji. Res je tako; zakaj otrok je božji tabernakel. Toda kje dobim otroka? Obrt mi ga je iztrgal iz rok, morebiti kot desetletno dete ter ga privezal k stroju. Dogodilo se je, ali je bilo v tej deželi, ni mi znano, da je stalo dete šestnajst ur pri stroji. Kako naj poučujem potem takega otroka?

Vse to so nemški katoliki premislili, in zato so prosili v pravični reči državne pomoči. Pač ne smé cerkev v takem položaji držati križem rok in v Nemčiji jih tudi ni držala. Naši duhovniki so spoznali svojo nalogo, saj so vzrasli v boji. Delali in trpeli so za stvar božjo. V mojej škofiji je zadela najhujša kazen 250 mašnikov. Lahkó govorim o tem, lahkó jih občudujem in hvalim, ker nisem bil za kulturnega boja še njihov škof; jaz nisem ž njimi trpel. Ti mašniki so pa prišli v ječo, v kateri so bili štiri, šest, osem mesecev, jedno, dve ali še več let. Odrekli so jim plačo in trpeli so pomankanja. Zato pa ima mašnik tudi največ vpliva pri ljudstvu.

Gospóda moja, naše postave so storile že mnogo v zavarovanje delavcev in storilo se bo še mnogo. Vravnal se bode obnedeljski počitek, vredilo delo maloletnih delavcev in žensk, zavarovalo življenje proti nevarnostim, skrbelo za zdravje in pravost, uravnale razmere uradnikov in delavcev po tovarnah, pomagačev in delovodij. Blagajne v zavarovanje proti nezgodam in boleznim imamo vže. Priznavam, da nismo bili zjutraj jednih mislij z ozirom na socialno vprašanje. Morebiti bomo govorili čez nekoliko let zopet o tem vprašanji in se sporazumeli, — ako ne bo tedaj vže prepozno.

Pravijo, če bo država mati človeški družbi, potem ne bode več ljubezni do bližnjega. Ali je res tako? Ljubezni ostane še sila obširen delokrog za njeno

delovanje. Mogoče bo še na sto in sto načinov žrtvovati se ljudstvu v blagor. Poglejte naše duhovnike. Pomagali so narodu na vsem materialnem polji. Osnovali so banke, ljudske in gospodarsvene. Če bi kedo rekel, da niso take reči posel duhovništva, odgovorjamo mu: Mašnik pomaga ubogim povsod, zakaj on vidi v reveži Jezusa, trpečega Jezusa.

Imamo društvo „Arbeiterwohl“, katero je vže mnogo dobrega storilo. To društvo poučuje družino; povedal sem Vam bil vže prej, da je izdalo gospodinsko knjigo za žene delavcev, ki je razširjena v več kakor 500.000 izvodih. Imamo tudi društvo pomagačev, katero jako plodonosno deluje med rokodelci. Pri naši organizaciji in sredstvih, katera so nam na razpolago, ni se nam bati, da bode socializem kaj dosegel v naših katoliških provincijah.

Pravijo, najpoprej je treba iskati duše delavcev. Dá, res je tako: da nje rešimo, bodi naša prva skrb. Toda, gospóda moja, pustite mi delavca, da bom skrbel dve uri za njegovo telo, skušal bodem tretjo uro pridobiti dušo njegovo.

Rekel sem vže, da bo obsegala ljubezen prostrano polje, kadar se bode ugodilo zahtevam pravičnosti. Poznam nekega delodajalca, katerega je Bog skušal z bridkim trpljenjem. En otrok mu je umrl. Tedaj je rekel mož svoji soprogi: Kaj praviš, jaz menim otrokov delež razdeliti mej delavce, saj imajo otroci istotako dovolj. In blaga gospa je odgovorila: „Ljubi mož, tudi jaz sem bila teh mislij.“ Gospóda moja! Tudi delodajalec lahkó izkazuje svojo ljubezen.

V mnogih slučajih ni povzročil slab zaslužek štrajkov, marveč neusmiljenost delodajalcev! (Res je tako!) Kristus nas je učil ljubiti se med seboj, delodajalec mora imeti delavca za svojega brata ter tako ravnati ž njim. Gospóda moja! Gotovo veste, kaj je rekel Mirabeau svojemu slugi zadnji večer pred dnevom, ko je imel svoj govor, da bi se odstranilo plemstvo, namreč: „Nočem Ti svetovati, da bi me drugače nagovarjal, kakor: „Gospod grof!“ (Živahnost.) Gospod se mora ljubezujivo do delavca ponižati ter mu pokazati, da ga ljubi. (Dobro!)

Neki sloveč politik je rekel: „Ni nam treba biti navdanim s proroškim duhom, da bi uvideli, da se bližamo prekuciji, s katero je francoska revolucija v taki primeri, kakor pastirski ogenj s strašnim požarom“. To bi bilo res, ko ne bi bilo sv. cerkve! Toda ta nam kliče: Ljubezen, ljubezen nas bo rešila. Vlivajte olje v razburjeno valovje družabnega življenja in človeštvo bo rešeno. (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Nemške naselbine na Ruskem.

VI.

V enem poslednjih člankov o nemških naselbinah na Ruskem dotaknili smo se onega vprašanja, v katero svrho si prilastujejo nemški naseljenci rusko zemljišče in njegovo prirodno bogastvo; omenili smo tudi Knezebekove meje in one vojskine osnove proti Rusiji, katero je sestavil sam Knezebek s celim političnim programom, ki je obrnen proti Rusiji. Da se bolj natanko in vsestransko razjasni

to zanimivo vprašanje, vredno je posebno to znati, kakšen je bil ta program in na kakšen način ga je skušal izpeljati?

Ohseg tega programa je sledeč: 1. Pruska mora biti popolnoma neodvisna od Rusije, ona mora povečati svojo moč in razširiti svoje zemljišče, a razven tega mora stopiti v najožjo zvezo z Avstrijo. 2. Pruska se mora organizirati po vojaško ter se zediniti z obema velikima nemškima državama (t. j. z Nemčijo in Avstrijo). 3. Obe ti državi imate poskrbeti za ojačenje svojih sil in pripraviti se za vojsko. 4. Pruska, Avstrija in Nemška bodo se zedinile v ozko zvezo z Angleško. 5. Politika njihova mora biti naperjena proti zedinjenju Rusije s Francosko. 6. Zgorej imenovane države bodo sklenile zvezo s Turško in Perzijo, ter bodo v slučaju vojske z Rusijo — in ta vojska je neizogibna — gledale, da jih nahujskajo proti Rusiji. 7. Ta vojska se mora na vsak način tako dolgo odlašati, dokler se ne pridobite zanj Turška in Perzija. 8. Cilj te vojske bi bil: odvzeti Rusiji vse zapadne kraje od Baltiškega morja pa do Črnega morja. (Spomenica generala Knezebeka baronu Steinu z dné 16. [28.] sept. 1814.)

V najnovejšem času pa gré poznati sovražnik Slovanov prof. Edvard Hartmann v svoji knjigi: „Zwei Jahrzehente deutscher Politik“ še dalje. On se trudi dokazati, da Črno morje Rusiji ni tako potrebno, kakor odprta pot k oceanu v Aziji, pa trdi, da vsa kulturna in politična naloga Rusije kot „dedinje zlate Horde“ leži zunaj Evrope v Aziji, češ, da more tamkaj laglje prebaviti podjarmljene narode, „ki stojé na nizki stopinji kulture“. Zatorej ta ljubljene Bismarckov svetuje Rusiji, naj za vselej opusti svoje namene o slovanskih osnovah na balkanskem polotoku, češ, da zá-njo tukaj ni nobenega posla več, ker se morajo te dežele z a č a s n o prepuštili Avstriji. A na koncu se grozi, da bode morala Rusija, ako se ne podá, neizogibni vojski siloma dati vse zapadne in južne kraje, in sicer: zavezniki (Nemčija in Avstrija) si bodo med seboj razdelili kraljevino Poljsko, kakor l. 1795.; Čuhonsko z otoki bode dobila Švedija, Besarabijo (oni del, kjer ni Nemcev) pa Rumunija; od baltških pokrajin z zedinjeno kovensko in vilensko gubernijo pa bi se imelo utemeljiti kraljestvo baltiško, a na razvalinah dežel, ki ležé v področju dneprovskem, bi se vzdignilo kraljestvo kijevsko, od katerih bode prvemu zagotovljena neodvisnost od Prusije, drugemu pa od Avstrije.

To je zares velika pogoltnost Nemcev za ruskim zemljiščem. Ali nemške osnove, ki so sklenjene za bližjo in daljno bodočnost, segajo še dlje. Zatorej skrbi Nemčija, da se v Avstriji povrne prejšnja nadmoč Nemcev nad drugimi nenemškimi narodi te v narodopisnem pogledu tako različne države; zaradi tega se podpira tudi protestantska propaganda na Bolgarskem ter po drugih krajih balkanskega poluotoka, kakor tudi v Siriji in sploh v Mali Aziji, postavlja povsodi tukaj svoje nemške naselbine in šole; trudili so se tudi zategadelj, da

Bil je zal mladenič, postave vitke kot jelka, rudeč kot cvet, da je vse radovedno zrlo po krasnem dijaku iz Kranjske. Kot pravnik se je Vilhar seznanil s hčerjo nemškega profesorja in začel njej za ljubo pesmi kovati najpoprej v nemškem jeziku. Tudi opereto „Jamsko Ivanko“ je spisal izvirno v nemškem jeziku pod naslovom „Johanna von Luegg“. — Ne bo se temu čudil, kdor premisli za Slovenijo žalostne čase, v katerih se je Vilhar šolal. Razven nekaterih učenih glav nihče ni vedel, da Slovenci živimo na svetu. Govorilo se je le o Kranjcih in kranjski šprahi. V prahu in mahu je slovenščina počivala. Nemci in drugi tuji sosedje so jo zaničevali, domačini se je sramovali. — Ni bilo slovenskih knjig, ne domoljubnih móž, da bi je pisali. Prehodil si lahko tri fare, prej ko si nalletel kje na slovensko knjigo ali slovensko pesem. — Na kmetih ni bilo šol, po trgih in mestih pa se je šopirila sama nemščina. Ta je košato sedela za mizo, domača hčerka pa je zdihovala za vratmi, od vseh pozabljena. — Sinovi slovenski so znali izvrstno pisati nemški in latinski, gladko so govorili francoski in italijanski, toda v svojem materinem jeziku se niso oglasili, da so le gosposko suknjo oblekli.

Celé oni, ki je srčno ljubil svoj rod in jezik, ni si upal očitno kazati te ljubezni, — bal se je zasmehovanja. Otroci, ki je v šoli pozabivši črnil

po domače le besedico s svojimi tovariši, je takoj dobil sramotno kazen; — jezik — strah tedanjih šolarjev, so mu obesili na vrat.

Ni čuda tedaj, če je omika v Slovencih tako zaostala, da smo bili drugim narodom v zasmeh in zaničevanje. Le skrivaj je smel Slovenec ljubiti svoj narod in jezik. Vilhar sam toži v svoji pesmi „Vesoljnemu svetu“, ki se glasi kot mila prošnja (Nov. 1850):

„To vsaj mi dovolite,
Da se smem Slovenca zvati,
Da se smem rodu ponesti,
Ko Sloven'c povsod se vésti.“

Pač je moral za one žalostne dóbe junaškega srca biti, kdor si je upal javno oglasiti se v zaničevanem slovenskem jeziku in svoje rojake buditi iz spanja.

2. To je storil naš slavljene Vilhar. Srečna osoda ga pripelje iz nemškega Gradca, iz naročja nemške neveste, v milo domovino. Vilhar je sicer pozneje preklinjal to osodo, a bila je srečna za nas. Oče ga pokliče domov, da prevzame gospodarstvo graščine Kalc na Pivki. — L. 1843. se Vilhar v Senožecah oženi. Pisal je še takrat le v nemškem jeziku, — kar se nekaj posebnega pripeti in odloči pot njegovemu delovanju za zmiraj. V Senožecah namreč sklene Vilhar iskreno prijateljstvo z vnetim Slovincem. Bil je to duhovnik, nedavno umrl vo-

jaški župnik Zic. Ta nekega dné Vilharju očita nemške poezije in porogljivo pristavi: „Kaj ti pomaga nemške pesmi kovati, Goethe ali Schiller takó nikdar ne boš. Loti se rajše domačega jezika!“ Vilharja bitko speče ta beseda, spozna, da je bil na krivem potu, še tisti dan začne proučevati slovensko slovico in že čez par dni zloži svojo prvo pesem „Predčutki“, ki so jo prinesle „Novice“ l. 1845.

Postal je od tega dné Slovenec z dušo in telesom ter srdit sovražnik naših narodnih protivnikov. Iskra, zatrjena v njegovo srce, je vzplamtela v žareč ogenj narodnega mišljenja, kateri je odseval iz vseh njegovih del, dokler ni vgasnil za zmiraj ž njegovo rano smrtjo. — Veliko je to, če pomislimo, da so za Vilharjeve mladosti možje čuteči za našo slovansko narodnost bili pri nas silno redke prikazni, da je Vilhar kot graščakov sin bil v nemškem duhu odgojen, v šolah nemških poučevan, da mu je vedno in povsod le tujščina zvenela na ušesa. Spoznal je, da je sin zapuščenega slovenskega naroda, uvidel nizko stopinjo njegove omike in posvetil vse svoje duševne sile njegovemu razvitku in napredku. Lahko nam je zdaj hoditi po uglajeni poti, ali čast in zaslugi onim, ki so v hudih časih to pot načrtali in s svojimi težavnimi stopinjami vdelavali!

(Dalje sledi.)

so dobili v svoje roke vezbo in visoka mesta v turški vojski, pri upravi in financah, izdelovanje strateških potov v Mali Aziji, ki so naperjeni ravno proti Rusiji, kar je posebno priporočil nemški cesar za svojega prebivanja v Carjigradu, pokazavši pri tem sam mesta, kjer bi se imele osnovati nemške naselbine. In na ta način gleda Nemčija prav očevidno v svojih rokah v daljni bodočnosti svojo svetovno vladno, katero misli dobiti tukaj na svojo roko, a tamkej pa s pomočjo svojih zaveznikov, dokler jih bode potrebovala. A to, kar se je predrznila Nemčija izvajati na Ruskem, izvajalo se je že zdavnaj in se še zdaj izvaja v vseh ostalih sosednih deželah. Saj ona ne ravna celó nesebično v korist Avstrije niti v Bosni, niti v Hercegovini, razširjevaje tamkaj svoje naselitve, protestantsko propagando in šole. Nedavno so utemeljili v Gradcu Nemci protislovansko društvo, kateremu je glavna naloga, pokupiti slovenska zemljišča, posebno na južnem Štajerskem in Koroškem ter jih naseljevati z naseljenci iz Nemčije. Ali slovenski časopisi so opozorili precej s početka slovenski narod na to pretečo nevarnost, ki meri na to, da postavi Slovence v Avstriji v tak položaj, v kakršnem so Poljaki na Poznanjskem. Rusi pa so prenašali molče takšno nevarnost celo četrtoletje ter se niso zanimali niti z vprašanjem, ali je to nevarno ali ne.

Zanimivim člankom A. A. Velicyna v „Rus. Věst.“ (l. 1889.) o tujih naselitvah po Rusiji priložena je bojadisana karta, na katerej so zaznamovana zemljišča tujih kolonistov po okrožjih v 13 južnih gubernijah v kraljestvu Poljskem, v Belorusiji in v srednjih proruskih krajih. Že sam pogled na to zanimivo karto, na kateri je javno predložen postotni odnošaj teh zemljišč nasproti celemu zemljišču vsakega teh okrožij, budi v glavi rodoljubnega človeka žalostne misli, ker je to strašna podoba tajnih nemških zmag na Ruskem. Mi vidimo tukaj, da so si tuji kolonisti in posestniki prisvojili prostranih predelov zemlje od zapada Rusije na iztok, velikega predela, ki se začne pri Baltiškem morju, vleče skozi celo Litvo, Poljsko, Volinjo, Podolje, Ukrajino z Malorusi, Besarabijo, novoruski kraj s Krimom, južni del zemlje donske vojske, kubansko vlast, staropoljsko gubernijo, in sploh skozi celo severno Pokavkazsko, vse do ustja reke Kume do Kaspijskega morja. A v kratkem se bode zedinil ta ogromni polukrog z nemškimi naselbinami na dolnjem in srednjem teku Volge v guberniji astrahanskej (okrožje carevsko), saratovskej in samarskej. V severnem svojem delu se je zedinil ta polukrog, ki se razprostira od Harkova in Zmijeva na okrožje volčansko, valujsko, ostrorožko, pavlovsko, bogučansko, novohopersko, brisoglepsko, balašovsko, serdobsko, penzensko in mekskansko, že sedaj s progo saratovskih nemških neselbin, ki so se v samarskej guberniji, zraven tamošnjih tujih posestnikov, precej razširile na severoztok, čez 55. stopnjo severne širjave, naravnost proti Moskvi, v okrožjih staropoljskem, bugurskanskem in bogulminskem.

Razven tega se vidi na tej karti, da počenši od iztočnih mej kraljestva Poljskega le-ta posestva in te tuje naselbine posegajo, kakor kakšno otočje pojdinih zdaj večjih zdaj manjših, ali v bližnjem sosedstvu ležečih otokov, v gubernijo grodnensko, vilensko, minsko, vitebsko, mohilevsko, černigovsko, smolensko, moskovsko ter od vseh strani obdajajo Moskvo, potem pa širijo dalje na iztok k Vladimiru in Kovrovu. V južnem in jugoiztočnem smeru od Moskve zassegajo ti tuji otoki do kalužke, orlovke, tulske, rjazanske gubernije in do severnega dela tambovske. Ali od vseh teh otokov so najvažnejši oni, ki se prostirajo kakor kakšna veriga od mej Poljske pa do Moskve, ob strateškem potu, po katerem bi se moglo najlažje vdariti na samo srce Rusije. Največji izmej teh otokov pripada pruskej betvi knezov Radzivilskih in kneginje Hohenlohe.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. septembra.

Notranje dežele.

Adresa na cesarja. Nekateri moravski listi priporočajo, da bi napravili češki poslanci na Moravskem ob priliki otvorjenja deželnega zbora addresso na cesarja. Zadnjikrat so tako addresso predložili leta 1878, sestavil jo je tedanji poslanec dr. Pražak. Potreba, tako addresso ponoviti, je očitna, zakaj razmere na Moravskem se vkljub takim imenovani konservativni stranki niso kar nič izpremenile Slovanom na bolje, še vedno je v veljavi volilni zakon, za Slovane

skrajno krivičen; nemški jezik dejansko tukaj velja kot uradni državni jezik, in vprašanje o državnem češkem pravu se vedno bolj potiska v kót. Ker so sedanje vladne razmere zelo nestalne in negotove, ménijo moravski listi, da je zato še posebno potrebno skupno izjaviti zahteve češkega naroda na Moravskem.

Poljski listi se bitko pritožujejo, ker Poljakom vzlasti liberalno-židovski nemški listi z ozirom na znani ministerski ukaz odrekajo avstrijski patrijotizem, ter poudarjajo, da se je v poljskih šolah vedno temeljito poučevala avstrijska zgodovina; ako je v tem oziru kaj nedostatkosti, kriva je vredba šol, ker je na Poljskem vzlasti mnogo jednorazrednic z sto in še več učenci; v takih šolah se seveda ne more posebnih uspehov doseči v nobenem predmetu. Vzlasti pa je vzrok, da dečki, ki gredo v vojaške šole, zato tako malo vedó o avstrijski zgodovini, ker hodijo v te šole le bolj taki učenci, katerih stariši nimajo doma kaj rabiti, ki sploh v nobeni stvari niso kaj podučeni.

Mladočeško gibanje na Moravskem. Kakor na Češkem, pridirajo mladočeški nazori tudi na Moravskem v vedno širše kroge. V ta namen pa nameravajo osnovati zdaj po vsej deželi nova češka politična društva, katera naj bi pospeševala mladočeška načela. Prvo tako društvo bode osnovano za višavsko okrajno glavarstvo. „Moravska Orlice“ svari v ostrem članku moravsko-češke kmete pred Mladočehi ter povsem obsoja namen nameravanih društev.

Vnanje države.

Srbija. Srbski radikaleci so imeli dne 19. t. m. shod, na katerem je kandidat Pašić razložil program prihodnje skupščine; pred vsem se nameravajo politične preosnove v gospodarstvenem oziru srbske dežele. Ta stranka je neki povsem miroljubiva ter želi popolno sporazumljenje in prijateljstvo z vsemi sosedi. — Kakor se poroča iz Belega Grada, naznanila je ogrska srbski vladi, da dovoljuje, da se vsak teden prevede do 5000 prešičev iz Srbije na Ogrsko.

Bolgarija. Iz Sofije se poroča listom dne 22. t. m.: Pri današnjih mestnih volitvah je zmaga po celi deželi vladna stranka. Volitve so se vršile mirno in redno.

Rusija. Tatiščev je objavil pogovor, katerega je imel z Burianom, avstrijsko-ogrskim zastopnikom v Sofiji. Ta se je neki izrazil, da so razmere med Rusijo in Avstrijo povsem miroljubive in prijateljske in da vlada popolno sporazumljenje med njima v vseh važnejših političnih vprašanjih. Jedino izjemo dela bolgarsko vprašanje, vendar si tudi v tej zadevi niste toliko navskriž, kakor bi se mislilo. Rusija zmatra volitev in vlado Koburžanovo za nepostavno, Avstrija pa priznava volitve, toda obsoja vlado, katera obstoji brez pripoznanja evropskih držav. Burian se je naposled jako pohvalno izrazil o uravnanih bolgarskih zadevah ter o vedno rastočem blagostanju, kar pripisuje zmognosti in značaju Koburžana. Mnogo manj pohvalno se je pa izrazil o Stambulovu. Sicer je zmogel državnik, vendar preveč strasten in omahljiv. Sploh je Burianovo mnenje o Bolgariji, da ni mogoče nikak prevrat v bolgarskih zadevah. Stališče Koburžanovo ima trdno podlago, zakaj narod in vojaštvo sta mu naklonjena in udana. Ko bi le pripoznale evropske vlade princea Ferdinanda za postavnega bolgarskega kneza, pa bi bilo rešeno bolgarsko vprašanje. Tako Burian.

Nemčija. Neki berlinski list hoče vedeti iz zanesljivega vira, da se utegneta ruski car in avstrijski cesar v kratkem sniti. Koliko je na tem resnice, bode se še-le pokazalo.

Italija. Cesar niso dosegla irredentovska društva, dosegel je ministerski predsednik Crispi, zakaj Avstrija bo kmalu odstopila (!) Trident; take lepe nade imajo vsaj v rimskih političnih krogih. Crispi je bajé zahteval pri podaljšanju zvez z Nemčijo in Avstrijo od zadnje, da jej odstopi Trident. Po daljšem obotavljanju se je Avstrija odločila (!), odstopiti (!) Italiji Trident in južni del Tirolskega, za kar jej mora Italija zagotoviti posest Bosne in Hercegovine. Ali se sanja zemljelačnim Lahonom, ali kaj?

Špantja. V tej deželi še zdaj kolera razsaja, vzlasti pa v provinci Valenciji, od koder prihajajo vedno poročila, koliko žrtev zahteva vsak dan črna žena. Dne 21. t. m. je zbolelo v imenovani provinci 18, v mestu pa 17 oseb za kolero.

Portugal. Portugalsko poslanstvo v Parizu je pobijalo na vso moč poročila, da ni najmanjšega revolucionarnega gibanja mej portugalskim vojaštvom, da ni celó nikakega republikanskega agitovanja v deželi, toda portugalski republikanci, ki bivajo sedaj v Parizu trdijo pa ravno nasprotno. V svoji živi domišljiji vidijo Portugal že uvrščen mej druge evropske republike, vidijo takorekoč vresničene svoje želje. Da je to oboje pretirano, razume se samo ob sebi. Ne dá se tajiti, da ni revolucionarnega gibanja v Portugalu, istotako se pa tudi lahko trdi, da ne bo Portugal tako kmalu republika, kakor ménijo vročevrtni prekucuhi, kakeršne so se pokazali vzlasti v soboto v Oportu. Tu so hujskali množico ter kričali: „Živela republika, v stran z monarhijo, v stran z Anglijo!“ Osnovel se je neki že revolucionarni odbor. Tudi gré govornica, da se hoče kralj odpovedati prestolu in da bo princ Alfonso prevzel vladarstvo.

Izvirni dopisi.

Iz Mokronoga, 23. septembra. V nedeljo dne 21. t. m. vršila se je pri nas veselica v korist podružnici sv. Cirila in Metoda. Zbralo se je v gostilni „pri lipi“ precej odličnega občinstva, osobito pa zato, ker je ta dan prvič nastopil mešan zbor. Odkrito moramo povedati, da so častite dame prav dobro izvršile svojo nalogo, in le želeli je, da kmalu zopet nastopijo pri kakej veselici. Dolgo se res ni mogel osnovati mešani zbor, ali sedaj se je pokazalo, da se z vstrajnostjo premaga tudi težka reč. Tudi druge točke programa izvršile so se prav dobro v občo zadovoljnost in zopet je lepa svota prispela na korist podružnici.

Ker pa je podružnica osnovana tudi za sosedne kraje in so se tudi tja razposlala vabila, bilo bi želeli obilnejše vdeležbe tudi od zunaj. Bodimo le vedno bolj prepričani, da tu delamo za blago stvar, ki mora biti na srečo vsakega národnjaka.

Ob enem naj omenim, da se bo v kratkem vršila volitev novega predsednika, ker je dosedanji, g. Matej Pintar, odšel na Notranjsko. Dal Bog, da bi se našel njemu jednak predsednik, ki bi tako vrlo vodil društvo kakor on. Njemu pa zakličemo v dalnje Trnje: „Srčni na zdar!“

Dnevne novice.

(Imenovanje deželnih glavarjev.) Kakor je bilo deloma že včeraj naznanjeno, imenovani so naslednji deželni glavarji: Opat v Kremsmünstru, L. Achleuthner, na Gor. Avstrijskem, vitez Dierzer njegovim namestnikom; liberalec doktor Schumacher na Solnograškem, njegov namestnik dekan Winkler; grof Wurmbbrand-Stuppach na Štajerskem, dr. Fran Jurtela njegovim namestnikom; baron Vassilko v Bukovini, njegovim namestnikom dr. Wolan; grof Vetter na Moravskem, dr. vitez Šrom njegovim namestnikom; grof Lariš v Šleziji, vitez Demel njegovim namesnikom; Adolf Rhomborg na Predarelskem, dr. Beck njegovim namestnikom; knez Sanguszko je novi deželni maršal v Galiciji.

(Zabavni večer), katerega je sinoči priredila narodna čitalnica na čast družbi sv. Cirila in Metoda, bil je prav dobro obiskan, ker vdeležili so se ga vsi odposlanci s Štajarskega, Koroškega, Primorskega in Kranjskega. Zabava je bila jako živahna; čitalniški pevski zbor je nastopil skoro polnoštevilno in zapél več lepih skladb.

(Zastopniki družbe sv. Cirila in Metoda) zbrani na V. velikem shodu imeli so ob 1. uri skupni obed v steklenem salonu ljubljanske čitalnice. Vršile so se med obedom razne napitnice, n. pr. prvomestnik g. Tomo Zupan napil je svetlemu cesarju, g. podpredsednik Luka Svetec napival je prospehu družbe sv. Cirila in Metoda, posebno spoštovane in priljubljene v narodu slovenskem. Zastopnika koroških in primorskih Slovencev gg. G. Einspieler in J. Nabergoj zahvaljevala sta glavno družbo in nje odbornike, ki s toliko neutrudljivostjo delujejo za slovensko mladino na mejah slovenskih itd. Najugodnejša za družbo sv. Cirila in Metoda je bila pač zdravica državnega poslanca gosp. J. Nabergoja, ki je donesla družbi lep dar 31 gl. 30 kr.

(V drugo mestno petrazredno deško šolo) v Ljubljani se je v začetku tekočega šolskega leta 1890/91 vpisalo 556 dečkov, in sicer: V I. a razred 62 učencev, učitelj gosp. Leopold Armič; v I. b razred 60 učencev, učitelj g. Andrej Zumer; v II. a razred 65 učencev, učitelj g. Ivan Krulec; v II. b razred 59 učencev, učitelj g. Jožef Cepuder; v III. a razred 63 učencev, učitelj g. Fran Raktélj; v III. b razred 52 učencev, učitelj g. Franc Pavlin; v IV. a razred 65 učencev, učitelj g. Franc Kokalj; v IV. b razred 51 učencev, učitelj g. Anton Razinger; v V. a razred 40 učencev, učitelj g. Franc Bahovec; v V. b razred 39 učencev, učitelj g. Jožef Hribar.

(Kanonično vmeščen) je bil danes č. g. Gašpar Vilman na faro Kolovrat.

(Koledar katol. tiskovnega društva) v Ljubljani za leto 1891. je začel odbor razpošiljati včeraj. To zalo, na lep, močan papir tiskano in krasno vezano knjižico prejmo po pošti brezplačno in franko vsi društveniki, tudi oni, ki so z letnino za prejšnja leta še na dolgu, ker upa odbor, da kmalu odstrani ta nedostatek. Če bi pa kateri družabnikov ne hotel več biti ud „Katol. tiskovnemu društvu“, naj

blagovoli poslati odboru koledar nazaj. Zraven raznovrstne koristne tvarine podaje koledar za 1891. l. gospodom veroučiteljem prav raben „Imenik učencev in učenk“ za več kot 400 šolarjev. Tudi gospodje, kateri tiskovnemu društvu vnovič pristopijo, prejmo to knjigo brezplačno; neudom pa stane v „Katol. Bukvarni“ v Ljubljani 1 gld. 20 kr.

(Kontrolni shod) za dopustnike in rezerviste bo v Ljubljani dne 11. oktobra ob 9. uri v sv. Petra vojašnici.

(Duhovne vaje.) Na večer 22. t. m. začele so se na Slatini pri Rogatecu duhovne vaje za duhovnike lavantinske vladikovine. Vodi jih slavnoznani P. Maks Klinkowström „družbe jezuitov“ iz Ljubljane. Že prvi večer sešlo se je do 109 čč. gg. duhovnikov, katerih se jutri še nekaj pričakuje. Premil. knezoškof Mihael naznanili so brzojavno, da so zadržani, se teh vaj vdeležiti. Bog daj, da bi si premil. vladika prav dobro utrdili zdravje, katero so šli po svetu iskat, — a duhovne vaje naj bi vsem vdeležencem izvrstno tekstile.

(Tedenski sejmovi v Zagrebu.) Ko smo pred mesecem dnij opozorili naše občinstvo na tedenske sejmove v Zagrebu, izrekli smo nado, da bodo vspevali, ako bode naša inteligencija, namreč župniki, učitelji, župani in drugi prijatelji hrvatskega naroda, obračali pozornost seljakov na zagrebške tedenske sejmove in jih poučili, da morejo svoje blago dobro spraviti v denar. Upanje ni varalo. Na dosedanjih sejmovih je mnogo rogata živine, svinj in kônj našlo kupce. Kmet in graščak imata priliko, da vsak teden lahko svoje blago postavita na trg v Zagrebu. Vsako sredo je na živinskem trgu v Zagrebu živahnejši promet. Hrvatska živinoreja ni še tako razvita, da bi vsak seljak mogel se ponašati z lepo živino. Na sejmove pa gonijo sedaj le lepo živino, ker mršave nikdo ne kupi. Zato ima na zagrebškem trgu rogata živina dobro ceno, ako je za trgovino in mesarja, sicer ne. Na Dunaji je govedina poskočila za pet krajcarjev pri kilogramu, mesarji se izgovarjajo, da ne dobé blaga. Zato je dunajski mestni zastop opozoril tamošnje živinske trgovce in mesarje na zagrebške tedenske sejmove, kjer je vedno dosti dobrega blaga. Sedaj je še lepša prilika, da gospodarji svoje blago dobro prodado. Oni časi so minuli, ko so mesarji kmetom ponujali za blago, kolikor so hoteli. Danes seljak ni več vezan na pojedine letne sejmove v okolici; vsako sredo more v Zagreb gnati svoje blago na tedenski sejem. In ko bode ljudstvo uvidelo, da se mu živinoreja izplača, bode se tudi več trudilo. Na to pa je treba ljudi vedno opozarjati. Isto velja tudi za konje. S tega stališča so tedenski sejmovi v Zagrebu velike narodno-gospodarsvene znamenitosti.

(Razpisana) je služba drugega učitelja na Vašah pri Litiji. Plače 400 gld., prošnje do konca t. m. — Dalje je razpisana služba učitelja in voditelja na enorazrednici v Tržiču pri Mokronogu. Plače 450 gld. in prosto stanovanje; prošnje do 5. oktobra.

Raznoterosti.

— Cesar v Alföldu. O bivanji našega cesarja v Debrecinu piše „Nemzet“ mej drugimi tole zanimivo posebnost: „Na dvorno pojedino je bil povabljen tudi neki premožen kmet, po imenu Jambor. Ko je bila sijajna družba zbrana, nagovoril je cesar imenovanega kmeta: „Kako se kaj imate?“ — „Hvala, dobro, Vaše Veličanstvo,“ odgovoril je Jambor in podal svojo okorno desnico cesarju, nad čemur je vsa družba osupnila. Cesar se je pa nasmejal. — „Poznal sem Vas še v Vaši mladosti,“ opomnil je nadalje naš kmet. „Ko ste bili pred 33 leti tukaj, bil sem tudi jaz v Vaši družbi.“ O tem izrednem prizoru je govorilo čez pol ure vse mesto.

— Otrovljena družina. Iz Požuna se poroča: Tukajšnja družina — stariši in šestero otrok — se je otrovala z volčjimi jagodami, katere je vžila. Vsi so za smrt bolni, otroci brčkone ne bodo okrevali.

— Koliko se je meseca junija skuhalo piva v Avstriji, povedo nam najnovejši podatki, in sicer 1,184,005 hektolitrov. Davka plačalo 2,154.089 gld. Največ piva se je skuhalo na Češkem, t. j. 550.719 hektolitrov; na Štirskem 56.924 hektolitrov, na Koroškem 14.550 hektolitrov, na Kranjskem 4274 hektolitrov in v Primorji 198 hektolitrov.

— Sto in sedemnajst let star mož. Dne 23. decembra t. l. bo ravno sto let, ko so se bili Rusi polastili turške trdnjave Ismail. Še zdaj živi na Ruskem mož, ki je bil v boji pri Ismailu. Ta starček živi v poltavskem guvernementu kot umirovljen polkovnik z imenom Grizenko. Sedaj ima 117 let in se je vdeležil vojne 1790. l. kot 17letni mladenič. Od 1815. l. pa je umirovljen.

Telegrami.

Dunaj, 23. septembra. Dunajski župan dr. Prix naznanja v pozivu prihod nemškega cesarja na Dunaj ter prosi prebivalstvo, naj se slovesno okrasé vse ulice, skozi katere pojde nemški cesar in sicer z ozirom na prijateljstvo obeh držav. — V pravdi Scudier contra „Vaterland“ je bila prečitana nota vojnega ministra, da Scudier ni mogel uplivati na pogodbo v Herkulovih Toplicah. Baron Scudier bode jutri zaslišan.

Dunaj, 23. septembra. Vkljub vsemu prizadevanju in previdnosti je navstala živinska kuga v vzornem hlevu „splošne kmetijske in gozdne razstave“. Goved boleha na parkljih in gobeih. Razstava govedij iz planinskih dežel mora, žal, prenehati.

Dunaj, 24. septembra. Profesor in narodni ekonom Lorenc Stein je umrl.

Dunaj, 24. septembra. V pravdi Scudier contra „Vaterland“ je bilo prečitano naznailo vojnega ministerstva, da je garda prišla brez troškov državnega zaklada; dalje je bila prečitana izpovedba rumunskega ministra Dode, ki trdi, da mu ni znan noben

nečasten dogodek v razmerah med Scudier-om in Tatarcy-jem.

Freisbad (Šlezija), 24. septembra. V rudokopih nadvojvode in grofa Larischa so šli delavci redno na delo.

Rim, 23. septembra. V ministerskem svétu je govoril Crispi o odpustu Seismit-Dode. Vsi ministri so odobraval Crispijev korak. Ministerski svet se je pečal dlje časa s proračunom.

Berolin, 24. septembra. „Nordd. allg. Ztg.“ trdi, da se bode prihodnji mesec zvršila prememba v vojnem ministerstvu.

Cardiff, 24. septembra. Poslanca Patrika Obriena so prijeli iz istega razloga, kakor Dillona in Viliama Obriena.

Buenos-Ayres, 23. septembra. Od mnogih stranij se poroča o veliki suši, vsled česar je poginilo mnogo živalij, vzlasti pa ovac. Politiški položaj se je očividno izboljšal.

Bombay, 23. septembra. V Kambayu je prišlo zaradi novega merjenja zemljišč do vstaje. Čete so se sprijele z oboroženo množico, 13 oseb je mrtvih, 20 pa ranjenih.

Umrli so:

22. septembra. Avguštin Koželj, sedlarski pomočnik, 37 let, Gospodske ulice 10, jetika.

V bolnišnici:

22. septembra. Frančiška Kobilca, delavka, 25 let, srčna hiba.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v bud
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
23. 7. u. zjut.	741.1	15.2	sl. jzpad	oblačno	
2. u. pop.	741.2	22.0	zapad	del. jasno	0.00
9. u. zveč.	742.2	17.6	"	jasno	
Srednja temperatura 18.3°, za 4.4° nad normalom.					

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

24. septembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	87 gld. 85 kr.
Srebrna „ 5 1/2 „ 100 „ „ 16% „	88 „ 40 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	106 „ 70 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 20 „
Akcije avstr.-ogerske banke	965 „ — „
Kreditne akcije	307 „ 75 „
London	112 „ 20 „
Srebro	— „ — „
Francoški napoleonid.	8 „ 93 „
Cesarski cekini	5 „ 36 „
Nemške marke	55 „ 10 „

Koverta s firmo

priporoča

Katoliška Tiskarna

po nizkej ceni.

OLJNATE BARVE

kositarskih pušicah po pol in jeden kilo
priporoča najceneje

ADOLF HAUPTMANN,

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

semeniško poslopje 6 LJUBLJANA semeniško poslopje 6.

DUNAJSKE RAZSTAVNE SREČKE à 1 gl. Le malo jih je še!

**Zadnji
mesec**

Glavni dobitok **50.000** gld. vrednosti

**11 srečk 10 gld.
6 srečk 5 gl. 50 kr.**

Srečke po 1 gld. pri C. C. MAYER-ji v Ljubljani.